

CZIRE SZABOLCS

A GYÓGYÍTÓ IMÁDKOZÁS

„Szenved-e valaki közöttetek? Imádkozzék! Öröme van-e valakinek? Énekeljen dicséretet! Beteg-e valaki közöttetek? Hivassa magához a gyülekezet véneit, hogy imádkozzanak érte, és kenjék meg olajjal az Úr nevében. És a hitből fakadó imádság megszabadítja a szenvedőt, az Úr felszegíti őt, sőt ha bünt követett is el, bocsánatot nyer.” (Jk 5,13–15)

Kedves Testvéreim! Mai textusunk Jakab apostol hitfelfogásunkhoz igen közel álló levelének utolsó felhívása, melyet a cselekedetekben megmutakozó hitről szóló fejtegetések után végezetül a gyülekezet szívére kíván helyezni: imádkozzanak szenvedésben és örömben, imádkozzanak önmagukért és egymásért betegségben, mert az ima megszabadítja a szenvedőt, és a megbékélés nyugalalmát adja a léleknek. Az üzenet félreérthetetlenül érthető, de vajon hihető is?

Mark Twain mondja: *„A legtöbb embert a Szentírásnak azon részei nyugtalanítják, amelyeket nem értenek; de ami engem illet – folytatja –, újra és újra azon kapom magam, hogy azok a részek nyugtalanítanak a legjobban, amelyeket értek.”* Gyakran azt tesszük, hogy a nehezen érthető részekkel bibelődünk, hipotézisek garmadáját sorakoztatjuk fel, és – mintha a nehezebb részek mentesítenének –, szem elől tévesztjük az érthető részek megélésének kötelezettségét, életviteli beváltását. Meg vagyok győződve, hogy ami életünk egy adott szakaszában nem világos, arra ott és akkor nincs is szükségünk. Mihelyt szükségünk lesz rá, az értelme is megvilágosodik. De a legtöbb rész félreérthetetlenül érthető, és mivel beváltatlan életünkben, nyugtalanító is, hogy aztán általa nyugalmat találhasunk. Ilyen a mai textusunk is – helyet kér életünkben itt és most. Félreérthetetlen üzenete: imádkozzunk hittel önmagunkért és egymásért. És Jakab az ima meghallgatását, a szenvedéstől való szabadulást, a lélek megnyugvását ígéri.

Aki imádkozó ember, tudja, hogy Jakab miről beszél. Tudja, hogy mit jelent Isten szeretet-erőterében időzni, kilépni önmagunkba zártágunkból, saját mindennapi bilincseinkből és szerep-arcainkból, és feltöltődni Isten szeretetével, betakarózni a mindent újra egésszé formáló teremtő erejébe. Ismeri az érzést, amit az egyik nagy imádkozó így fogalmaz: mint megfaragásra váró szobor állunk meg Isten előtt, valahányszor imára borulunk. Vagy Norwichi Julian: az ima egyesíti a lelket az Istennel, így olvastam a 150 m hosszú hajójú norwichi katedrálisban, és közben arra gondoltam, hogy ezt József Attila a 14. tanításban szében mondta: „Bölcs, vén könyvekben áll, hogy por vagyunk. / De én, aki a füvek

beszédjét / S a kométák dübörgését delelőtökre terelem, / Tudom, hogy nemcsak por vagyunk: / Por és Istenpor vagyunk. // Visszahullván / A por a porral elkeveredik, / Visszahullván / így keveredik el Istennel a lélek.”

Ima lényegében annyiféle van, ahány ember és ahány élethelyzet. És ez a legcsodálatosabb a keresztény imádkozásban: *személyes*. Ezért mondhatjuk, hogy van, akinek nevetve kell imádkozni, és van, akinek sírva. Van, akinek felemelt tekintettel, és van, akinek roskadt térdelésben. (Gyökössy-parafrázis)

Az egyszeri, megismételhetetlen ember a maga egészen egyedi lelki alkátával és átélt élmény- és tapasztalatvilágával áll meg a legszemélyesebb Valóság, Isten előtt. És az imádkozó ember azt is tudja, hogy nincs két teljesen egyforma imaélmény sem, mindig más és mindig új, mint életünk minden egyes pillanata. De e változatosságon túl mégis elmondható, hogy az imában alapvetően két dolog történik az emberrel: az egyikben a *szembesülés*, és azon keresztül a növekedés a hangsúlyos, szembesülök önmagammal és Istennel; a másikban a *gyógyulás* élménye a meghatározó: a biztonságérzet, a megnyugvás, a szeretetélmény. Bár e kettőt nem lehet egymástól elválasztani, most textusunknak megfelelően ezzel az utóbbival foglalkozunk: az ima gyógyító hatásával.

I.

Jakab e sorokat közel 2000 évvel ezelőtt írta le. Azóta igen sok minden történt.

Első gondolatunk talán az lehet, hogyha valaki az ima által meggyógyul, úgy az csoda. A felvilágosodás óta, vagyis amióta van ismeretünk a természeti törvényről, csodának azt nevezik, amikor Isten közvetlenül beavatkozik a világ rendjébe, tehát Isten a természeti törvényt természetfeletti módon korrigálja. Unitárius hitfelfogásunk következetesen ragaszkodik ahhoz, hogy Isten tökéletes, törvényei is tökéletesek, és ha utólag kellene kiigazítani azokat, önmaga tökéletességével kerülne ellentmondásba. Meggyőződésem, hogy ez az alapállás helyes, és nem léphetjük túl. De hozzá kell tennünk, hogy tudásunk a természeti törvényekről igen fogyatékos, és ami korábban csodának tűnhetett, ma a természeti törvények bővebb ismeretében megmagyarázható. De hál' Istennek még igen sok csoda maradt életünkben.

Korábban a tudomány azt hirdette (az ifjabb gőgjével és kizárólagosság igényével), hogy az emberiség fejlődésével a vallás meg fog szűnni, az imádkozás fölöslegessé válik. Mára e téren is sokat változott a helyzet. A tudomány ma egyre fokozódó érdeklődéssel fordul a vallás világa felé, és méréseket tud végezni olyan területeken is, ahol azt korábban elképzelni sem lehetett volna. Az imádkozás gyógyító hatásával kapcsolatos vizsgálatok különösen az 1990-es évektől sokasodtak meg, és nyertek széleskörű tudományos figyelmet. Mielőtt dióhéjban megemlítenénk néhány ilyen vizsgálatot, előre kell bocsátanunk, hogy a tu-

domány minden igyekezete ellenére sem kompetens vallási kérdésekben (a létértelem kérdése, Isten kérdése stb.), de a vallási jelenségek hatását tanulmányozhatja.

Milyen területre irányultak imával kapcsolatos vizsgálatok?

A Durham Egyetemi Kórháza 1998-ban 4000 65–74 év közötti beteg esetében vizsgálta az imádkozás vérnyomásra gyakorolt hatását. Következtetés: az imádkozás megnyugtatja nemcsak a lelket, de a testet is, amit a vérnyomáscsökkenésen keresztül látványosan lehet mérni.

Szintén 1998-ban a Virginiai Orvosi Egyetem 1902, függőséggel kapcsolatba hozható ikerre kiterjedő vizsgálatot végzett. Következtetés: az ikerpárok közül azok, akik rendszeresen imádkoztak, jelentősen jobb eredménnyel tudták maguk mögött hagyni káros függőségüket, és felépülni.

Kaliforniában, majd Texasban végezték azt a kísérletet, amelyben kórházban fekvő szívbetegek egy részéért távolról rendszeresen imádkoztak, mégpedig azok tudta nélkül, hogy a szuggesztíót kizárják. A kísérletet e „titkos” jellege miatt széleskörű etikai botrány kísérte. A gyógyulási mutatók ebben az esetben is néhány százalékkal magasabbak voltak azoknál, akikért imádkoztak.

A legjobb eredményeket mégis azoknál a vizsgálatoknál nyerték, amely leginkább hasonlít Jakab leírására: amikor a beteggel együtt, legalábbis az ő akaratával egyezően, jelenlétében vagy távolról imádkoztak. Ilyen vizsgálatok főként a kórházlelkészek jelenlétéhez kapcsolódnak, és nem ritka, hogy a kórházlelkész tevékenységének és a közös imádkozásnak köszönhetően a betegek felépülési ideje akár a felére csökken. Ezek után aligha csodálkozhatunk azon, hogy ezeket a kísérleteket többnyire a kormányok finanszírozzák az egészségbiztosítókkal karöltve: számukra minden egyes kórházi nap pénzbe kerül.

És hadd említsek még egy eredményt:

Hogy gondolataink milyen óriási hatalmat képviselnek, hogy közvetlenül hatnak környezetünkre és egymásra, arra szintén jó példát kínál egy kutatás. A tudósok rég tudják azt, hogy a víz molekuláris szerkezete a legérzékenyebb a környezeti hatásokra, de a technológia korábbi szintjén egyértelműen nem tudták bizonyítani. A Japán Általános Kutatóintézet és a svájci Wise Crystal Intézet elnöke, Masaru Emoto 12 évi kutatás után 1998-ban készítette el azokat az első fotókat, amelyek egyértelműen bizonyítják, hogy a víz kristályainak szerkezete a kapott üzenetek szerint megváltozik. (Masaru kockáztatva addigi elismert tudós tekintélyét.) A döbbenetes az volt, hogy különféle emberi viszonyulásokat azonnal jeleztek a vízmolekulák, például a „köszönöm” szabályosan rendeződő kristályszerkezetet mutat, a „gyűlöllek” zavaros összevisszaságot. A legszebb mintákat szeretetben és imádkozásban időző emberek közelében nyerték. (Könyve magyar nyelven is olvasható: *A víz üzenete*.)

Mi köze ennek a mi témánkhoz: gondoljunk csak arra, hogy az emberi test mintegy 70%-a víz. A sejtbiológiai kutatások már néhány évtizede tudják, hogy

az emberi szervezetben az idegrendszeri pályáknál van egy sokkal gyorsabb információhordozó és tároló rendszer, amelyet a szervezetben levő vízmolekulák (gliko-lipoproteid-víz-kálium-ATP rendszer) egymásba kapcsolódása hálózatszerűen alkot. Jellemző módon ezt jelképesen szeretetfonaloknak nevezték el. Nem mindegy a testünknek, hogy milyen gondolatokkal élünk, vagy mások hogyan gondolnak ránk. A szeretet gyógyít! Az ima gyógyít!

Felmerül egy kérdés: Hol van Isten a dologban, azaz az ima vajon ilyen automatikusan működik-e? Hangsúlyoznunk kell, hogy Isten nem gép, aki gombnyomásra automatikusan teljesíti kívánságunkat. Isten személyes valóság, saját szuverén akarata minden esetben a legmeghatározóbb tényező. A természeti törvény átlépéséről sem beszélhetünk. Látnunk kell, hogy e tudományos eredmények sokkal inkább arról szólnak, hogy Isten az ő csodáit a teremtett lények közreműködésével eszközli, azaz rajtunk is, embereken keresztül. Ugyanakkor felhívják a figyelmet arra a szoros kapcsolatra, amely láthatatlanul létezik minden lény között, emberek, állatok és növények között. E tudásban is még nagyon az elején járunk, bár a vallások mindig is tudtak róla. Itt is azonban már számos sikeres kísérlet igazolta e kapcsolatot, például, hogy az ember gondolati viszonyulását a növények eltérő jelzésekkel viszonyozzák, vagy hogy az erdőben az egyik fa bántalmazására a többi fa is megváltozott rezgéseket bocsát ki. Talán egyszer eljön az idő, hogy felelősebben bánjunk mások fele irányuló gondolatainkkal és érzéseinkkel.

De aki imádkozó ember, minden tudományos igazolás nélkül is tudja mindent, számára semmi újat nem mondtunk. Számára a legjobb bizonyíték az a számtalan tapasztalat, amikor imája meghallgatásra talált, amikor Isten megsegítette nem csak őt, de szeretteit is.

II.

De az imádkozó ember nemcsak ezt tudja, hanem azt is, hogy imái gyakran nem érik el a remélt célt. Úgy szoktuk mondani: nem találunk meghallgatásra.

A Bibliát átszövik a nagy imák: meddők méhe nyílik meg, reménytelenség válik reménnyé, sötétség lesz világossá ... de nem csak sikeres imákkal találkozunk benne. Nem lenne az Élet Könyve, ha így lenne, hisz emberi életünk tapasztalata, hogy nem minden imát követ annak beteljesedése. Pál például azt mondja, folytonos fájdalmai vannak, szó szerint: *öklözi a Sátán angyala* (2Kor 12,7). Fil 2,2-25: Eparodiszt nem tudja meggyógyítani, Timóteust sem – (1Tim 5,23), Trophimust sem (2Tim 4,20), Jézus pedig hiába kéri a keserű pohár elmúlását...

Mi történik itt, kérdezhetjük? Hamis Jakab ígérete? És Jézusé, amikor a Hegyi beszédben az ima kapcsán azt mondja: „Kérjete, és adatik, zörgessetek, és megnyitattik néktek!” Tudjuk, hogy a legtöbbször adatik, és megnyitattik, de máskor miért nem?

Képzeljük el, mi lenne, ha minden kérésünk teljesülne... Ha lenne olyan lény, aki minden kérésünket azonnal teljesítené, azt a sátánnak kellene neveznünk. Isten, aki szeretet, pontosan azt adja számunkra, ami nekünk a legjobb. Hogy ez nekünk gyakran épp nem kedvünkre való? Vajon tisztában vagyunk mi mindig azzal, hogy mire van leginkább szükségünk? Hogy például milyen események összejátszása hozza számunkra a növekedés legteljesebb esélyét? De mi emberek erre a legtöbbször csak utólag jövünk rá. Csak utólag értjük meg Isten akaratának érvényesülését, célját, gondviselő szeretetének egymásutániságát.

Ezt József Attila fejezte ki talán a legszebben: „Csilló véletlen szálaiból / Törvényt szőtt a múlt szövőszéke” – Ezt csak utólag lehet felismerni. Mintha a véletlen kezében hányódnánk, kaotikusan történnének életünkben a dolgok, gyakran akaratunk és vágyaink ellenében, de utólag nézve e véletlen Törvényé áll össze, Isten akaratának vörös fonala tartja egybe a széthulló eseményeket, és az értelmet ad addigi létünknek, szédítő sejtést jelenünknek, és a jövővállalásnak reményt. A törvény pedig nem az Isten hatalmától, hanem szeretetétől függ.

Az imaélmény egyik legcsodálatosabb zsoltára a 139.: ¹Uram, te megvizsgálasz, és ismersz engem. ²Tudod, ha leülök vagy ha felállok, messziről is észreveszed szándékomat. ³Szemmel tartod járásomat és pihenésemet, gondod van minden utamra. ⁴Még nyelvemen sincs a szó, te már pontosan tudod, Uram. ⁵Minden oldalról körülfogtál, kezedet rajtam tartod.

Minden oldalról körülfog, és keze fölöttünk nyugszik: ez a legteljesebb Isten kezében levés, a legcsodálatosabb imaélmény. És amikor szánkat szólásra nyitnánk, Ő már pontosan tudja. Jézus is megismétli: „Tudja a ti mennyei Atyátok, mire van szükségetek, mielőtt kérnétek.” És itt van a lényeg: az imában nem tárunk fel Istennek valami számára ismeretlent. De Isten erőterében állva felismerhetjük saját valódi szükségletünket, megérthetjük, hogy miként sző törvényt a múlt és a jelen csilló véletlen szálaiból. Az imában nem a mi akaratunkat viszzük Isten elé, hanem az ő akaratát fürkésszük, mely mindig legszemélyesebb szeretetéből fakad.

És van, hogy Isten a megnyugvó lélek csendjével felel, és van, hogy néma távolmaradással. Ha közel jön, azért kell hálásak lennünk, ha pedig a távolmaradást választja, értünk teszi, és azért kell hálásak lennünk.

Aki azt hiszi, hogy az imádkozó embert nem érik csapások, hogy nem lesz fájdalma, az megcsalja önmagát, és Isten valóságából semmit nem értett meg. De az imádkozó ember mégis szabad szenvedésében. Idézzük fel újra Pált: szörnyű fájdalmaiért mindössze három alkalommal imádkozott, mint Jézus is tette eljövendő szenvedése miatt. És amikor látta, hogy Isten nem veszi le róla, zokszó nélkül viselte, mert ismerte Isten szeretetét. Annyi levelet írt, és egyikből sem tudjuk meg, hogy miben is szenvedett – soha nem panaszkodott. Vagy tekintsünk a világtörténelem legszívósabb imájára: „Én Istenem, én Istenem, miért hagyta el engem?” – Jézus a keresztfán, „az elhagyatottság kárhózatában kétszeresen

személyes Istenének vallja az ég, a föld és a szív abszolút Urát”: Én Istenem, én Istenem. (Hegedűs)

A hívő ember Istennek e legszemélyesebb jelenlétében éli életét, biblikusan mondva: Isten arca előtt. Az ima Istennel való beszélgetés, de a beszéd nem mindig jelent szavakat, itt is érvényes a mondás: „Beszélni ezüst, hallgatni arany.” Van amikor mi beszélünk, és Isten hallgat. Van, amikor Ő beszél, és mi hallgatunk. Van, amikor egyik sem beszél, és mindkettő hallgat. És van, hogy egyik sem beszél, és egyik sem hallgat: csak a csend van. (de Mello) De együtt haladunk az úton, útítársak vagyunk. Ilyen Istentudatban éli mindennapjait az unitárius ember, közvetlen, csendes, titkos társalgásban Istennel. Ismeri az Ő szeretetét, ezért azt kéri, hogy tudja békés szívvel elfogadni, bármit hozzon is az élet.

Illyés Gyula gyönyörű sorait idézem: Örökre szép, mi szép volt egykoron, / Ezt dúdolom a Boulevard Bourdonon,... / Köszönet érte, hogy fel, magasba nézve, / Lépek ma is, semmit se félve, / A mindörökre sűrűsödő éjbe.

Jakab üzenete az felénk, hogy imádkozzunk, ha szenvedünk vagy örömről van. De ne csak egyénileg, hanem közösen is, együtt egymásért. Az egyik nem helyettesítheti a másikat, a belső szoba csendes imája ki kell hogy egészüljön a közösség imájával. Így szólal meg az ima a családi asztal mellett, a betegágy mellett... Az egyéni és közösségi imádkozás együttállásának legáldottabb alkalmá pedig a templomi istentisztelet, melyet soha nem helyettesíthet otthoni ima.

Végül egy képet szeretnék, ha magunkkal vinnénk. A zsidók imaszíját (tefillin) tekernek homlokukra, melyben a Semá Izrael áll, hogy minden egyes imájukban ott legyen, hogy *Egy az Isten*, és „*Szeresd az Urat a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes erődből és teljes elmédből.*” Jézus e parancsolat mellé egy másikat helyez: „Szeresd felebarátodat, mint magadat.” Az Isten szeretetének megtapasztalása az emberi élet során megszerezhető legfontosabb tapasztalat. Ebből természetesen következik az ember Isten iránti viszont-szeretete és az embertárs felé irányuló szeretete. E Jézustól kapott kettős imaszíjjal legyen átszőve minden imádságunk, és akkor nem csak Jakab ígérete lesz valóság számunkra, hanem annál sokkal teljesebb Valóság. Ámen.

Könyvszemle

A kolozsvári Akadémiai Könyvtár Régi Magyar Könyvtár-gyűjteményének katalógusa. Catalogul colecțiilor Biblioteca Maghiară Veche a Bibliotecii Academiei Cluj-Napoca. Szerkesztette és a bevezető tanulmányokat írta: Sipos Gábor. Scientia Kiadó – Biblioteca Filialei Cluj-Napoca a Academiei Române, Kolozsvár, 2004. 623 l.

Minden nagyobb könyvtárnak vannak féltve őrzött kincsei. Ezeket külön ve-szi nyilvántartásba, és biztonságosabb körülmények között őrzi. A legértékesebb kincsnek számítanak a kéziratos kódexek, s általában az egyetlen példányban fennmaradt kéziratok. A legelső, 1500-ig keletkezett nyomtatványokat ősnym-tatványnak nevezzük, s nemzetközileg is számon tartottak. A legrégebbi magyar nyomtatványokat, 1711-ig terjedően, először a kolozsvári egyetem tanára, Szabó Károly gyűjtötte össze három részes könyvészetben Régi Magyar Könyvtár cím-mel. Idesorolta az 1531-től megjelent magyar nyelvű nyomtatványokat, az 1473 után készült, Magyarország területén megjelent nem magyar nyelvű kiadványo-kat, továbbá a magyar szerzők 1480 óta külföldön, idegen nyelven kinyomtatott munkáit. Szabó anyaggyűjtését Hellebrant Árpád folytatta és Sztripszky Hia-dor egészítette ki. A teljes könyvészeti jegyzék újbóli kiadása Régi Magyarországi Nyomtatványok címmel 1971-ben kezdődött el. A Szabó Károly által felállított korszakhatár, 1711 azóta a magyar könyvtártudományban határkövé vált. Minden korábbi – a fenti három kategóriába sorolható – magyar vonatkozású kiadványt külön katalógusban tartanak nyilván, s fokozottabban – rendszerint elkülönítve – őrznek. Ezekből a kötetekből gyakran csak egy-két példány maradt fenn nap-jainkra, egyik-másiknak hiányosak a lapjai, gyakran éppen a címlapjukat tépték ki, úgyhogy azonosításuk is nehéz. Ugyanakkor régi szokás szerint tulajdonosuk többnyire beleírta nevét, néha a megszerzés időpontját, helyét is. Megjegyzéseket tett a szövegre, kötetre vonatkozóan. A legtöbb régi magyar kiadványnak külön története van, s gyakran fényt vet a birtokló könyvtár múltjára is.

A kolozsvári Akadémiai Könyvtár összmagyar viszonylatban is az egyik leggazdagabb Régi Magyar Könyvtár-gyűjteményt őrzi. 1948-as megalakításától kezdve a három nagymúltú kolozsvári tanintézet, egy rendház és két vidéki püs-pökség-érsekség könyvgyűjteményét egyesítették égisze alatt.

Az 1579-ben alapított egykori jezsuita, majd piarista tanintézet – egy ideig egyetem – könyvgyűjteménye talán a leghányatottabb sorsú: a Farkas utcából